

USTAWA DEWIZOWA

z dnia 28 marca 1952 r.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Obrót wartościami dewizowymi w kraju i z zagranicą podlega przepisom niniejszej ustawy i rozporządzeń wydanych na jej podstawie.

Art. 2. Wartościami dewizowymi w rozumieniu niniejszej ustawy są:

- 1) zagraniczne środki płatnicze: pieniądze, mające za granicą obieg ustawowy (banknoty i monety), zagraniczne znaki pieniężne papierowe oraz opiewające na walutę obcą: weksle, czeki, asygnaty kasowe, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy,
- 2) złoto i platyna — z wyjątkiem wyrobów użytkowych,
- 3) emitowane lub wystawiane za granicą papiery wartościowe, świadectwa udziałowe, książeczki wkładkowe i oszczędnościowe.

Art. 3. Wartościami dewizowymi są ponadto:

- 1) krajowe środki płatnicze: pieniądze, mające w kraju obieg ustawowy (banknoty i monety), krajowe znaki pieniężne papierowe oraz opiewające na walutę polską: weksle, czeki, asygnaty kasowe, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy,

- 2) emitowane lub wystawiane w kraju papiery wartościowe, świadectwa udziałowe, książeczki wkładkowe i oszczędnościowe

— jeżeli stanowią przedmiot lub środek obrotów z cudzoziemcami dewizowymi bądź przedmiot wywozu za granicę, przywozu do kraju lub przewozu przez polski obszar dewizowy.

Art. 4. Przez obrót wartościami dewizowymi rozumie się:

- 1) zawieranie i wykonywanie umów, w wyniku których następuje lub ma nastąpić przeniesienie własności lub posiadania wartości dewizowych;
- 2) dokonywanie opartych na innych tytułach przekazów, przelewów, wpłat i wypłat wartości dewizowych, jak również innych czynności, w wyniku których następuje lub ma nastąpić przeniesienie własności lub posiadania tych wartości,
- 3) wywóz za granicę, przywóz do kraju lub przewóz przez polski obszar dewizowy wartości dewizowych.

Art. 5. 1. Przepisy o obrocie wartościami dewizowymi stosuje się również na polskich wolnych obszarach celnych oraz na obszarach mających charakter wolnocłowy.

2. Przepisy dotyczą także przelewów, przelewów, wpłat i wypłat, wywozu, przywozu i przewozu wartości

dewizowych w stosunkach z zagranicą stosuje się również do obrotu pomiędzy polskimi wolnymi obszarami celnymi oraz obszarami mającymi charakter wolnocłowy a resztą kraju.

Art. 6. 1. Cudzoziemcami dewizowymi są:

- 1) osoby fizyczne, zamieszkałe za granicą,
- 2) osoby prawne, jak również organizacje i instytucje, nie będące osobami prawnymi, mające siedzibę za granicą,
- 3) oddziały i wszelkiego rodzaju przedstawicielstwa krajowych osób prawnych i fizycznych oraz organizacji i instytucji, nie będących osobami prawnymi, mające siedzibę za granicą,
- 4) obce przedstawicielstwa dyplomatyczne, konsularne oraz inne przedstawicielstwa w Polsce, korzystające z prawa zakrajowości,
- 5) pracownicy przedstawicielstw, wymienionych w pkt 4, i członkowie ich rodzin, jeżeli zamieszkanie tych osób w Polsce nastąpiło w związku z zatrudnieniem pracowników w tych przedstawicielstwach.

2. Osobę fizyczną uważa się za zamieszkałą za granicą, jeżeli osoba ta za granicą stale przebywa.

Art. 7. Krajowcami dewizowymi są osoby, organizacje i instytucje, nie wymienione w art. 6.

Art. 8. W razie wątpliwości, czy dana osoba, organizacja lub instytucja jest cudzoziemcem dewizowym, rozstrzyga Minister Finansów z urzędu lub na wniosek zainteresowanych.

Rozdział 2.

Władze i organy dewizowe.

Art. 9. 1. Naczelny nadzór nad obrotem wartościami dewizowymi oraz piecza nad prawidłowym i jednolitym wykonywaniem przepisów w tym zakresie należy do Ministra Finansów. W sprawach, unormowanych niniejszą ustawą, rozstrzyga Minister Finansów, jeżeli przepis ustawy nie stanowi inaczej.

2. W szczególności Minister Finansów:

- 1) wyjaśnia znaczenie określeń użytych w przepisach o obrocie wartościami dewizowymi oraz udziela wytycznych w tym zakresie,
- 2) może w drodze rozporządzeń zwalniać od poszczególnych ograniczeń i obowiązków, przewidzianych w niniejszej ustawie.

3. Ilekroć w niniejszej ustawie lub wydanych na jej podstawie rozporządzeniach jest mowa o zezwoleniu — rozumie się przez to zezwolenie Ministra Finansów, jeżeli dany przepis nie stanowi inaczej.

Art. 10. 1. Minister Finansów udziela warunkowo lub bezwarunkowo zezwoleń:

- 1) ogólnych — w drodze zarządzeń — dla określonych kategorii osób lub na określone rodzaje czynności,
- 2) indywidualnych — przy powiadomieniu pisemnym — dla osób poszczególnych lub określonych grup osób.

2. Decyzja odmawiająca zezwolenia nie wymaga uzasadnienia.

Art. 11. 1. Minister Finansów może w drodze zarządzenia nadać Narodowemu Bankowi Polskiemu, w granicach w zarządzeniu tym określonych, uprawnienia do udzielania zezwoleń w zakresie obrotu i posiadania wartości dewizowych.

2. W granicach udzielonych uprawnień Narodowy Bank Polski decyduje z zachowaniem warunków, ustalonych przez Ministra Finansów.

Art. 12. W zakresie obrotu wartościami dewizowymi Narodowy Bank Polski jest uprawniony do:

- 1) posiadania wartości dewizowych,
- 2) zawierania i wykonywania umów oraz dokonywania czynności we własnym imieniu i na własny rachunek z zakresu, niezbędnym do wypełnienia czynności, poruczonych niniejszą ustawą,
- 3) dokonywania rozrachunków i rozliczeń płatności z tytułu obrotu wartościami dewizowymi,
- 4) dokonywania na zlecenie krajowców i cudzoziemców dewizowych czynności, dozwolonych na podstawie przepisów niniejszej ustawy,
- 5) ustalania i ogłaszania w Monitorze Polskim kursów dewiz i pieniędzy zagranicznych.

Art. 13. 1. Minister Finansów może w zakresie przez siebie ustalonym udzielać również innym bankom lub instytucjom uprawnień dewizowych, wymienionych w art. 12 pkt 1—4.

2. Ogólne warunki działalności banków i instytucji w zakresie udzielonych im uprawnień dewizowych oraz nadzór nad tą działalnością ustali Minister Finansów w drodze rozporządzenia.

Rozdział 3.

Obrót wartościami dewizowymi wykonawców narodowych planów gospodarczych.

Art. 14. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się do obrotu wartościami dewizowymi Skarbu Państwa, jednostek gospodarki społecznej, organizacji politycznych, zawodowych i społecznych oraz innych wykonawców narodowych planów gospodarczych.

Art. 15. 1. Umowy jednostek, wymienionych w art. 14, w wyniku których następują lub mają nastąpić płatności w stosunkach z zagranicą — podlegają zatwierdzeniu:

- 1) w zakresie obrotu towarowego z zagranicą i usług z obrotem tym związanych — przez Ministra Handlu Zagranicznego,
- 2) w zakresie innym niż wymieniony w pkt 1 — przez właściwych ministrów lub inne władze naczelné w porozumieniu z Ministrem Finansów

— jeżeli zatwierdzanie tych umów nie jest zastrzeżone najwyższym organom Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Rada Ministrów ustali szczegółowe rozgraniczenie umów ze względu na właściwość władz do ich zatwierdzania.

Art. 16. 1. Jednostki wymienione w art. 14 mogą dokonywać przekazów, przelewów, wpłat i wypłat wartości dewizowych tylko w ramach narodowych planów gospodarczych i na podstawie ogólnych lub indywidualnych zezwoleń:

- 1) Ministra Finansów — w zakresie tytułów wymienionych w art. 15 ust. 1 pkt 2 oraz wszelkich tytułów nieumownych,
- 2) Ministra Handlu Zagranicznego — w zakresie tytułów wymienionych w art. 15 ust. 1 pkt 1.

2. Rada Ministrów ustali szczegółowe rozgraniczenie wymienionych tytułów ze względu na właściwość władz do udzielania zezwoleń na płatności.

3. Formę zezwoleń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, ustali Minister Handlu Zagranicznego w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 17. Jednostki, wymienione w art. 14, mogą dokonywać przekazów, przelewów, wpłat i wypłat wartości dewizowych w stosunkach z zagranicą tylko za pośrednictwem Narodowego Banku Polskiego lub banków, uprawnionych na podstawie art. 13.

Art. 18. Poza przypadkami przewidzianymi w art. 15—17 do posiadania wartości dewizowych i obrotu tymi wartościami przez jednostki gospodarki społecznej, organizacje polityczne, zawodowe i społeczne oraz innych wykonawców narodowych planów gospodarczych stosuje się przepisy rozdziału 4.

R o z d z i a ł 4.

Ograniczenia i obowiązki.

Art. 19. 1. Obrót wartościami dewizowymi jest bez zezwolenia właściwej władzy zabroniony, jeżeli przepisy ustawy lub rozporządzeń, wydanych na jej podstawie, nie stanowią inaczej.

2. Dokonywanie obrotu wartościami dewizowymi przez krajowców dewizowych w zakresie obrotu towarowego z zagranicą i usług z tym obrotem związanych wymaga zezwolenia Ministra Handlu Zagranicznego z zastrzeżeniem wyjątków, przewidzianych w rozdziale 3.

3. Rada Ministrów ustali w drodze rozporządzenia szczegółowe rozgraniczenia tytułów obrotu wartościami dewizowymi ze względu na właściwość władz do udzielania zezwoleń.

Art. 20. Posiadanie w kraju zagranicznych środków płatniczych oraz złota i platyny w postaci innej, niż w postaci wyrobów użytkowych, jest bez zezwolenia zabronione, jeżeli przepisy ustawy lub rozporządzeń, wydanych na jej podstawie, nie stanowią inaczej.

Art. 21. 1. Krajowcy dewizowi obowiązani są zgłosić i zaofiarować do skupu bądź złożyć do depozytu wartości dewizowe, objęte zakazem art. 20, w instytucjach, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Finansów i w trybie, określonym w tym rozporządzeniu.

2. Podejmowanie wartości dewizowych z depozytu wymaga zezwolenia.

Art. 22. 1. Dysponowanie przez krajowców dewizowych posiadanych za granicą wartościami dewizowymi, mieniem ruchomym i nieruchomym, prawami przy-

stępującymi w stosunku do mienia, znajdującego się za granicą, oraz należnościami, przypadającymi od zagranicy z wszelkich tytułów, jest bez zezwolenia zabronione, jeżeli przepisy ustawy lub rozporządzeń na jej podstawie wydanych nie stanowią inaczej.

2. Dysponowaniem jest również udzielenie pełnomocnictwa do odbioru lub przyjęcia mienia, o którym mowa w ustępie poprzedzającym.

Art. 23. Krajowcy dewizowi obowiązani są realizować należności i płatności w stosunkach z zagranicą według zasad ustalonych:

- 1) w zakresie obrotu towarowego i usług z nim związanych — przez Ministra Handlu Zagranicznego w porozumieniu z Ministrem Finansów, a
- 2) w zakresie obrotu z wszelkich innych tytułów — przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

Art. 24. 1. Krajowcy dewizowi są obowiązani — w zakresie i trybie ustalonym przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia — zgłosić i zaofiarować do skupu instytucjom, wskazanym w tym rozporządzeniu, posiadane za granicą wartości dewizowe, mienie ruchome i nieruchome, prawa przysługujące w stosunku do mienia, znajdującego się za granicą, oraz należności, przypadające od zagranicy z wszelkich tytułów, jak również zgłosić wygaśnięcie tych praw i należności.

2. Warunki skupu określi Minister Finansów w drodze rozporządzenia.

Art. 25. Krajowcy dewizowi są obowiązani — w zakresie i trybie ustalonym przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia — zgłosić instytucjom, wskazanym w tym rozporządzeniu, posiadane w kraju a należące do cudzoziemców dewizowych: papiery wartościowe, książeczki wkładkowe i oszczędnościowe, mienie ruchome i nieruchome, przysługujące cudzoziemcom prawa do mienia, znajdującego się w kraju, oraz zobowiązania pieniężne wobec zagranicy z wszelkich tytułów, jak również utratę posiadania i wygaśnięcie zobowiązań.

Art. 26. Dysponowanie w kraju przez cudzoziemców dewizowych walutą polską, uzyskaną przez nich z zachowaniem przepisów niniejszej ustawy oraz przepisów, wydanych na jej podstawie, nie wymaga zezwolenia.

Art. 27. Warunki otwierania i prowadzenia rachunków dla cudzoziemców dewizowych oraz rodzaje tych rachunków ustali Minister Finansów w drodze rozporządzenia.

Art. 28. Bez zezwolenia zabronione jest:

- 1) udzielenie przez krajowca dewizowego cudzoziemcowi dewizowemu kredytu lub poręki za spłatę takiego kredytu, jak również przyjęcie kredytu od cudzoziemca lub udzielenie przez krajowca dewizowego poręki za spłatę takiego kredytu.
- 2) zawarcie przez krajowca dewizowego z cudzoziemcem dewizowym umowy o przelew wierzytelności, należnej cudzoziemcowi dewizowemu od innego krajowca dewizowego,

- 3) wstąpienie krajowca dewizowego jako osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela — cudzoziemca dewizowego wobec dłużnika — krajowca dewizowego,
- 4) zaspokojenie przez krajowca dewizowego wierzycielności cudzoziemca dewizowego w przypadku, gdy wierzycielność ta została uzyskana przez niego w drodze przelewu od cudzoziemca, zamieszkałego w kraju innym, niż kraj zamieszkania wierzyciela.

Art. 29. Stosowanie i ogłaszanie kursów innych, niż ustalone przez Narodowy Bank Polski zgodnie z postanowieniami art. 12, jest zabronione.

Art. 30. Wywóz za granicę i przywóz do kraju złota i platyny w postaci wyrobów użytkowych, jak również innych metali szlachetnych, kamieni szlachetnych i klejnotów — w zakresie ustalonym przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia — są bez zezwolenia zabronione.

R o z d z i a ł 5.

Kontrola dewizowa.

Art. 31. 1. Obrót wartościami dewizowymi, jak również tytuły zobowiązań i należności w stosunkach z zagranicą podlegają kontroli dewizowej w zakresie ustalonym niniejszą ustawą oraz przepisami wydanymi na jej podstawie.

2. Minister Finansów w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami za zgodą Prezesa Rady Ministrów określi w drodze rozporządzenia organy, uprawnione do kontroli dewizowej.

Art. 32. 1. Dla kontroli dewizowej obrotu towarowego i usługowego z zagranicą, dokonywanego przez przedsiębiorstwa i instytucje do tego obrotu powołane, może Minister Finansów ustanowić komisarzy dewizowych.

2. Do nadzoru nad działalnością komisarzy dewizowych Minister Finansów może powołać Głównego Komisarza Dewizowego.

3. Zakres funkcji komisarzy dewizowych, sposób ich powoływania oraz wynagrodzenie ustali Minister Finansów w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami za zgodą Prezesa Rady Ministrów.

Art. 33. 1. Osoby, przekraczające granicę Państwa, obowiązane są zgłosić i na żądanie przedstawić do kontroli granicznym organom kontroli dewizowej posiadane wartości dewizowe, wyroby użytkowe ze złota i platyny, inne metale szlachetne, kamienie szlachetne i klejnoty oraz zastosować się do warunków obrotu tymi wartościami z zagranicą.

2. Kontrola dewizowa osób, przekraczających granicę, obejmuje również bagaż tych osób i ich środki przewozowe.

Art. 34. 1. Kontrolę, o której mowa w art. 33, przeprowadza się na zasadach i w trybie kontroli celnej. Minister Finansów może ustalić w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami odmienne zasady i tryb przeprowadzania tej kontroli.

2. Organom granicznej kontroli dewizowej przysługują przy jej wykonywaniu takie uprawnienia, jakie z mocy przepisów celnych przysługują organom kontroli celnej.

Art. 35. Tryb postępowania z wartościami dewizowymi, zdeponowanymi przy przekraczaniu granicy, oraz termin ich podjęcia określi Minister Finansów w drodze rozporządzenia. Wartości dewizowe, nie podjęte w terminie, przechodzą na własność Państwa bez odliczowania.

Art. 36. Przesyłki listowe, listy z podaną wartością i paczki pocztowe nadsyłane z zagranicy lub wysyłane za granicę mogą być poddane kontroli dewizowej. Rada Ministrów zarządza kontrolę i ustala tryb jej wykonywania.

Art. 37. Osoby fizyczne i prawne, jak również organizacje i instytucje, nie będące osobami prawnymi, obowiązane są na żądanie uprawnionych organów kontroli dewizowej udzielić wyjaśnień w sprawach podlegających tej kontroli oraz udostępnić dotyczące tych spraw księgi, dokumenty i korespondencję.

R o z d z i a ł 6.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 38. Jeżeli w postępowaniu karnym lub cywilnym, administracyjnym, zabezpieczającym bądź egzekucyjnym, wszczętym przed dniem wejścia w życie ustawy, zapadło prawomocne orzeczenie wydania stronie wartości dewizowych, podlegających zgłoszeniu, władza — w której dyspozycji pozostają te wartości — przekazuje je instytucji, uprawnionej do przyjmowania zgłoszeń, z równoczesnym zawiadomieniem o tym strony zainteresowanej.

Art. 39. Z dniem wejścia w życie ustawy tracą moc:

- 1) dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 86, poz. 584 i z 1939 r. Nr 87, poz. 549),
- 2) ustawa z dnia 26 kwietnia 1950 r. o zgłaszaniu zobowiązań wobec zagranicy oraz znajdującego się w kraju mienia cudzoziemców (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 182),
- 3) ustawa z dnia 28 października 1950 r. o zakazie posiadania walut obcych, monet złotych, złota i platyny oraz zabstrzeniu kar za niektóre przestępstwa dewizowe (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 460).

Art. 40. Rozporządzenia, wydane na podstawie przepisów dotychczasowych — jeżeli nie są sprzeczne z postanowieniami niniejszej ustawy — zachowują moc do chwili zastąpienia ich nowymi rozporządzeniami, opartymi na tej ustawie.

Art. 41. Wykonanie ustawy porucza się Ministrowi Finansów oraz zainteresowanemu ministrowi.

Art. 42. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *B. Bierut*

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Minister Finansów: *K. Dąbrowski*